

ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

на дисертацію

Платонові Інесси Олегівни "Розвиток механізмів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні", поданої до захисту на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 - механізми державного управління

Актуальність обраної теми досліджень.

Зовнішньоекономічна діяльність займає особливо важливе місце у сучасній світовій економіці з огляду на постійне поглиблення процесів міжнародного поділу праці, міжнародної кооперації та спеціалізації. Власне вона є засобом взаємодії суб'єктів підприємницької діяльності різних країн, що дає їм можливість ефективніше здійснювати свою економічну діяльність та використовувати наявні ресурси.

Безперечно, для збереження та посилення позицій у світовій економіці кожна країна має застосовувати комплекс заходів, спрямованих на підвищення її конкурентоспроможності. Залучення України до світових процесів глобалізації та інтернаціоналізації супроводжується розширенням ролі держави в регулюванні зовнішньоекономічної діяльності, кінцева мета якого полягає у створенні в реальному секторі дієвого постіндустріального сегмента високотехнологічного виробництва інтелектуальної інноваційної продукції, конкурентоспроможної на світовому та внутрішньому ринку.

Тому, вкрай актуальним є удосконалення механізмів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в умовах кризи, економічного спаду, значної девальвації національної грошової одиниці, високої інфляції, зниження реальних доходів населення, зростання безробіття тощо.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій.

Обґрунтованим слід вважати підхід до формування сучасного нормативно-правового забезпечення механізмів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності на засадах: адаптації чинного українського законодавства до міжнародних норм та стандартів; впровадження єдиного державного регуляторного акта у сфері зовнішньоекономічних відносин – Кодексу Законів України про зовнішньоекономічну діяльність, в якому на довгострокову перспективу визначатимуться основні організаційні, податкові, валютні, економічні, адміністративні, контрольні, інформаційні та інші засади реалізації зовнішньоекономічної політики держави; розроблення загальнодержавної стратегії розвитку нормативно-правового забезпечення зовнішньоекономічної діяльності України; впровадження Дорожньої карти оптимізації сучасних механізмів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності; розроблення нормативно-правових актів,

спрямованих на регулювання процесу квотування зовнішньоекономічної діяльності; прийняття законодавчого документу, який би регулював виключно зовнішньоекономічну діяльність регіону; розроблення узагальненого нормативного акта щодо упорядкування заходів нетарифного регулювання експортно-імпортних операцій; створення закону «Про зовнішньоекономічну безпеку», що сприятиме процесу інтеграції регіонів України в світове господарство та забезпечить відповідність зовнішньоекономічної діяльності національним економічним інтересам України.

Цікавою є пропозиція дисертанта, щодо удосконалення механізму інституційно-організаційного забезпечення процесу реалізації державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності за рахунок: створення координуючого наукового органу міжвідомчого характеру спеціальної компетенції з правових питань зовнішньоекономічної діяльності; запровадження ефективної організаційної структури побудованої за функціональним принципом; модернізації системи підготовки та перепідготовки високопрофесійних кадрів; реалізації реінжинірингу робочих процесів; функціонування єдиної дієвої електронно-інформаційної бази; створення моніторингово-аналітичних підрозділів та посилення інформаційно-консультаційних структур; встановлення персональної дисциплінарної відповідальності працівників; розроблення організаційно-економічного механізму управління зовнішньоекономічною діяльністю регіону; реалізації системи спостереження, оцінювання та аналізу прийнятих рішень, яка передбачає поточний щомісячний моніторинг та щорічні аналітичні звіти щодо реалізації зовнішньоекономічної політики; побудови інтегрованої інституційної матриці систематизації процесу державного управління у сфері регулювання зовнішньоекономічної діяльності; створення Центру контролю та координації зовнішньоекономічного розвитку регіону; впровадження механізму розмежування функцій регулювання і контролю між окремими органами управління зовнішньоекономічною діяльністю.

Заслуговує на увагу запропоновані підходи щодо класифікації існуючої системи принципів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів шляхом її доповнення принципами: диспозитивності; варіативності; несуперечливого протекціонізму; планування за цілями й оцінювання за результатами; «управління управлінням» на засадах методології контролінгу, який на основі інтеграції функцій базового комплексу державного управлінського впливу забезпечує адаптивне вдосконалення механізмів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності та підвищує якість державного управління.

Автором уточнено поняття «механізми державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності», що являють собою складну комплексну взаємопов'язану систему підходів, методів, форм, прийомів, функцій,

інструментів та засобів організації управлінських процесів, що застосовуються в межах складових зовнішньоекономічної політики держави стосовно різнохарактерних операцій суб'єктів господарювання на зовнішньому ринку, спрямованих на підтримку зовнішньоекономічних зв'язків та ефективної участі країни в процесах міжнародного поділу праці відповідно до національних інтересів.

Обґрунтованість висунутих пошукувачем наукових положень підкріплюється глибоким аналізом та узагальненням теоретичного та практичного досвіду, залученими і опрацьованими офіційними статистичними матеріалами і літературними джерелами з фахових питань та використанням отриманих результатів в практичній діяльності органів державного управління.

Основні наукові положення, висновки і практичні рекомендації, викладені в дисертації, є достатньою мірою обґрунтованими, логічними і послідовними.

Достовірність результатів і новизна досліджень, повнота їх викладу в опублікованих працях.

Достовірність висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації, забезпечена знанням і творчим використанням наукової методології та застосуванням сучасних методів проведення досліджень. Дисертаційне дослідження виконане відповідно до наукової теми Національного університету цивільного захисту України «Розробка механізмів державного управління соціально-економічною сферою та її галузями в контексті забезпечення безпеки українського суспільства» (державний реєстраційний номер 0118U01007). Внесок автора полягає в обґрунтуванні теоретико-методичних рекомендацій щодо удосконалення механізмів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності з урахуванням євроінтеграційного вектора розвитку України.

Ознайомлення зі змістом дисертаційної роботи та автореферату дозволило у сформульованих автором положеннях роботи виокремити елементи наукової новизни, чітко визначити основні положення, висновки і пропозиції автора, що відображають належний науковий рівень дисертанта.

У дисертації автором *уперше*: обґрунтовано інструментарій реалізації механізмів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності через: затвердження обґрунтованих, комплексних, національних, регіональних і місцевих програм інституційно-правового забезпечення зовнішньоекономічної діяльності; впровадження загальнонаціональної комплексної стратегії удосконалення механізмів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, стратегії підвищення конкурентоспроможності та економічного розвитку субрегіонів, національної стратегії інституційно-правового забезпечення зовнішньоекономічної діяльності; розроблення концептуальних положень,

а саме концепції формування та розвитку зовнішньоекономічної політики, концепції кластерної політики, концепції поетапної міжнародно-правової інтеграції України у світовий торговельний простір на засадах СОТ з урахуванням вектора європейської та євроатлантичної інтеграції; розроблення єдиної методики проведення моніторингу розвитку зовнішньоекономічної сфери;

удосконалено: підхід до формування сучасного нормативно-правового забезпечення механізмів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності на засадах: адаптації чинного українського законодавства до міжнародних норм та стандартів; впровадження єдиного державного регуляторного акта у сфері зовнішньоекономічних відносин – Кодексу Законів України про зовнішньоекономічну діяльність, в якому на довгострокову перспективу визначатимуться основні організаційні, податкові, валютні, економічні, адміністративні, контрольні, інформаційні та інші засади реалізації зовнішньоекономічної політики держави; розроблення загальнодержавної стратегії розвитку нормативно-правового забезпечення зовнішньоекономічної діяльності України; впровадження Дорожньої карти оптимізації сучасних механізмів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності; розроблення нормативно-правових актів, спрямованих на регулювання процесу квотування зовнішньоекономічної діяльності; прийняття законодавчого документу, який би регулював виключно зовнішньоекономічну діяльність регіону; розроблення узагальненого нормативного акта щодо упорядкування заходів нетарифного регулювання експортно-імпортних операцій; створення закону «Про зовнішньоекономічну безпеку», що сприятиме процесу інтеграції регіонів України в світове господарство та забезпечить відповідність зовнішньоекономічної діяльності національним економічним інтересам України; механізм інституційно-організаційного забезпечення процесу реалізації державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності за рахунок: створення координуючого наукового органу міжвідомчого характеру спеціальної компетенції з правових питань зовнішньоекономічної діяльності; запровадження ефективної організаційної структури побудованої за функціональним принципом; модернізації системи підготовки та перепідготовки високопрофесійних кадрів; реалізації реінжинірингу робочих процесів; функціонування єдиної дієвої електронно-інформаційної бази; створення моніторингово-аналітичних підрозділів та посилення інформаційно-консультаційних структур; встановлення персональної дисциплінарної відповідальності працівників; розроблення організаційно-економічного механізму управління зовнішньоекономічною діяльністю регіону; реалізації системи спостереження, оцінювання та аналізу прийнятих рішень, яка передбачає поточний щомісячний моніторинг та щорічні аналітичні звіти щодо реалізації зовнішньоекономічної політики; побудови інтегрованої

інституційної матриці систематизації процесу державного управління у сфері регулювання зовнішньоекономічної діяльності; створення Центру контролю та координації зовнішньоекономічного розвитку регіону; впровадження механізму розмежування функцій регулювання і контролю між окремими органами управління зовнішньоекономічною діяльністю;

дістали подальшого розвитку: підходи щодо класифікації існуючої системи принципів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів шляхом її доповнення принципами: диспозитивності; варіативності; несуперечливого протекціонізму; планування за цілями й оцінювання за результатами; «управління управлінням» на засадах методології контролінгу, який на основі інтеграції функцій базового комплексу державного управлінського впливу забезпечує адаптивне вдосконалення механізмів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності та підвищує якість державного управління; понятійно-категорійний апарат теорії державного управління шляхом уточнення змісту поняття «механізми державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності», що являють собою складну комплексну взаємопов'язану систему підходів, методів, форм, прийомів, функцій, інструментів та засобів організації управлінських процесів, що застосовуються в межах складових зовнішньоекономічної політики держави стосовно різнохарактерних операцій суб'єктів господарювання на зовнішньому ринку, спрямованих на підтримку зовнішньоекономічних зв'язків та ефективної участі країни в процесах міжнародного поділу праці відповідно до національних інтересів.

Значення роботи для науки і практики та шляхи використання результатів дослідження.

В дисертаційній роботі сформульовані теоретичні положення та обґрунтовані практичні рекомендації, які спрямовані на подальший розвиток механізмів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Основні висновки та ідеї дослідження відповідають рівню конкретних пропозицій, які придатні для впровадження в практику управління для органів державної влади.

Практичні рекомендації використані Комітетом з питань економічного розвитку Верховної Ради України під час розробки сучасного нормативно-правового забезпечення механізмів державного регулювання зовнішньоекономічної сфери. Науково-методичні розробки та рекомендації щодо удосконалення механізмів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні використані Київською обласною радою у процесі підготовки програм розвитку Київської області до 2027 року.

Результати дисертаційного дослідження використовуються при викладанні навчальної дисципліни «Політика європейської інтеграції» за програмою підготовки магістрів за спеціальністю 281 «Публічне

управління та адміністрування» у Національному університеті цивільного захисту України.

Оцінка оформлення дисертації та змісту автореферату.

Дисертація та автореферат оформлені згідно з вимогами МОН України. Зміст дисертаційної роботи логічний, виклад матеріалу послідовний і достатньою мірою розкритий. Основні положення дисертаційної роботи викладено в 8 наукових працях, загальний обсяг публікацій становить 3,05 друк. арк.

Зміст автореферату повністю ідентичний основним положенням дисертації.

Недоліки і побажання:

1. Оскільки в дисертаційній роботі, а саме в підрозділі 3.2 «Шляхи оптимізації механізмів державного регулювання питань зовнішньоекономічної діяльності регіонів в контексті трансформаційних перетворень та інтернаціоналізації економіки» акцентується увага саме на регіональному рівні, то, з метою прискорення інтеграції України до європейського простору, необхідним було б розробити структурно-логічну схему зовнішньоекономічної діяльності з урахуванням регіональних особливостей виробництва, ядром якої є суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності та зовнішньоекономічний потенціал галузі регіону.

2. В дисертаційній роботі недостатньо чітко окреслений стан митного та податкового регулювання зовнішньоекономічної діяльності та їх вплив на зовнішньоекономічну сферу.

3. Зміст дисертації значно б покращився, якби автор дисертаційного дослідження розкрив питання впливу недержавних структур на стан розвитку зовнішньоекономічної діяльності в Україні, зокрема, роль у цьому процесі торгівельно-промислових палат та транснаціональних корпорацій.

4. Наголошуючи на доцільності удосконалення фінансово-кредитного механізму стимулювання експорту, дисертант чітко не визначає його суть та структурні складові.

5. Автор запропонував розробити загальнонаціональну стратегію розвитку зовнішньоекономічної діяльності. Але, при цьому, нажаль, не наведено дорожньої карти реалізації цієї стратегії.

Загальний висновок.

1. Дисертаційна робота Платонової Інесси Олегівни "Розвиток механізмів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні" є завершеним науковим дослідженням, виконаним на вельми актуальну тему. Вона містить теоретичні та методологічні засади, розробки науково-практичних рекомендацій щодо механізмів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні. Рівень

проведених досліджень та їх практична спрямованість свідчать про наукову зрілість здобувача.

2. Враховуючи актуальність, новизну, важливість одержаних автором наукових результатів, їх обґрунтованість і достовірність, а також значну практичну цінність сформульованих положень і висновків, дисертаційна робота Платонової Інесси Олегівни "Розвиток механізмів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні" відповідає вимогам МОН України, які висуваються до дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління, та відповідає «Порядку присудження наукових ступенів» затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567 (зі змінами), а її автор – Платонова Інесса Олегівна - заслуговує присудження наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління.

Офіційний опонент,
професор кафедри економічної теорії,
інтелектуальної власності та публічного управління
Поліського національного університету,
д.держ.упр., професор

Н. В. Дацій

